

Rusia, NATO și ruleta rusească a blocului estic.

Cum să te transformi din partner NATO în bătaușul Europei.

Opinie editorială

Dr. Tatiana Cojocari,

Sociolog, Cercetător Postdoctoral în Relații Internaționale și Politică Externă a Federației Ruse,

Expert Comunitatea WatchDog.MD

Summitul NATO 2002. Vladimir Putin cu premierul italian Silvio Berlusconi și președintele american George Bush. Photo credit Kremlin.ru

În 2022, Vladimir Putin [a spus](#) clar ceea ce Kremlinul niciodată nu a vrut să admită: **Rusia a dorit să adere la NATO, dar a fost refuzată.** Se întâmpla în 2000 chiar înainte ca V. Putin să preia mandatul său de președinte „pe viață”. Acesta spune cu entuziasm cum aliații NATO au rămas stupefiați de propunerea lui V. Putin de a adera la NATO. În opinia liderului rus, cu această ocazie occidentul și-a arătat ipocrizia în relație cu Rusia, cu partenerii și cu valorile pe care le promovează. Sunt însă mult mai multe aspecte pe care V. Putin refuză intenționat să le pomenească.

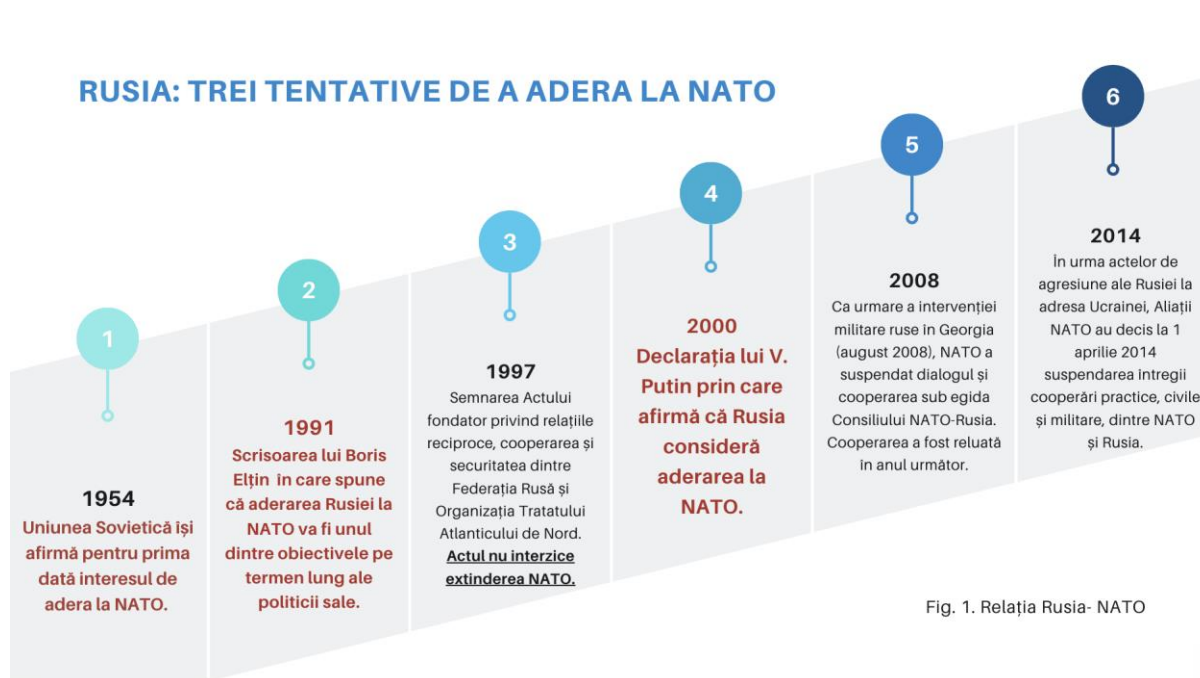
Cum ar fi că:

- În 2000 nu a fost prima dată când Rusia a considerat opțiunea de a adera la NATO. Însă atunci, la Bruxelles, declarația lui Putin a fost primită foarte pozitiv. [NATO și-a exprimat imediat disponibilitatea](#) pentru parteneriat cu Moscova.
- Rusia este la fel de „ipocrită” ca statele occidentale pe care le acuză de multe ori pe nedrept de trădare. În fapt, „ipocrite” sau nu, statele occidentale reușesc într-un mod inteligent, pe cale diplomatică și cu un succes mai mare decât cel al Rusiei să își negocieze interesele.
- „refuzul” primit de a participa la masa de discuție a „băieților mari și populari” a transformat Rusia într-un huligan care terorizează statele estice.

Dar să le luăm pe rând.

Istoricii și jurnaliștii ruși au identificat cel puțin [trei momente](#) în care Rusia și-a declarat intenția de a adera la Alianța Nord-Atlantică: **în 1954, în 1991 și în 2000.**

Două dintre aceste trei au avut drept subiect principal lupta de putere pentru deținerea controlului asupra Germaniei. Intenția de a adera la NATO a fost discutată atât de către URSS cât și în perioada în care Federația Rusă era independentă.

În ziua semnării la Alma-Ata (21 decembrie 1991) a Declarației care confirma prăbușirea Uniunii Sovietice și formarea CSI, Boris Elțin [a trimis](#) o scrisoare către NATO în care spunea că aderarea Rusiei, acum independentă, la blocul NATO, va fi unul dintre obiectivele pe termen lung a politicii sale. Secretarul general NATO, Manfred Werner, a răspuns la scrisoarea lui Elțin afirmând că „nimic nu poate fi exclus”, dar a sugerat că „Elțin nu a cerut aderarea, ci doar a ridicat problema”.

A mai depus sau nu Rusia cererea de aderare oficial, nu este clar. Cert este însă că nici Rusia, nici statele occidentale nu erau pregătite pe atunci de o astfel de decizie.

„Nici un centimetru spre est’, ne-au spus ei în anii nouăzeci. Și ce dacă? [Ne-au înșelat](#)”

Înainte de destrămarea definitivă a URSS-ului, s-a întâmplat un eveniment la care V. Putin mereu se raportează când dorește să arate „ipocrizia” statelor aliate NATO. El [afirmă](#) că deși NATO a promis că nu se va extinde spre est, Aliații nu și-au respectat promisiunea. Numai că V. Putin nu menționează că „promisiunea” a fost pur informală.

În februarie 1990, la câteva luni după căderea Zidului Berlinului, când reunificarea Germaniei era o problemă cheie în politica europeană, M. Gorbaciov se întâlnește cu secretarul de stat american James Baker. Cel din urmă tatonează terenul asupra scenariilor de unificare a Germaniei, spunând printre altele informal că NATO nu are nici o intenție să se extindă spre Est. Chiar mai important, pe atunci nici Statele Unite, nici occidentul, nu erau gata pentru și nu își doreau destrămarea URSS-ului care înseamna destabilizarea regiunii, fapt confirmat chiar de [discursul președintelui american](#) George H.W. Bush la Kiev în 1991.

Șapte luni mai târziu, Gorbaciov semnează [Tratatul 2+4](#) care deschide calea reunificării Germaniei, **fără a se asigura că primește în scris, de la partenerii occidentali garanții că NATO nu se extinde spre est.** A fost Gorbaciov un „negociator rău” așa cum îl numește V. Putin pentru că a acceptat să semneze tratatul, neprimind nimic în schimb? Trageți singuri concluziile. Dar nu înainte de a ști că Germania Federativă i-a promis Rusiei în schimbul semnării Tratatului **15 miliarde de mărci germane** de care Uniunea Sovietică avea nevoie ca niciodată din cauza situației economice precare. Pe atunci URSS încă exista, iar statele occidentale își doreau stabilitate în spațiul sovietic.

Șapte ani mai târziu povestea negocierii economice pentru atingerea obiectivelor strategice se repetă, de data aceasta avându-l ca protagonist pe Boris Elțin. În 1997 Elțin acceptă să semneze [Actul Fondator Rusia- NATO](#) care **nu doar că nu prevede niciunde interzicerea extinderii NATO, dar indirect, chiar o și impulsionează.** În cadrul acestui Act este prevăzut dreptul Rusiei de a participa la masa de negocieri cu membrii NATO, fără însă a putea împiedica anumite decizii care nu îi convin. Cum au reușit Aliații NATO să obțină un astfel de succes? Simplu. **Rusia a primit câteva miliarde de dolari investiții americane**, sprijin de aderare la Organizația Mondială a Comerțului și alte stimulente economice.

Președintele rus Boris Elțin, președintele american Bill Clinton, președintele francez Jacques Chirac în timpul ceremoniei de semnare a Actului de fondare Rusia- NATO la Palatul Elysee, 1997. Photo Credit Reuters.

Întorcându-ne la momentul anilor 2000, V. Putin iată că încă [mai spera](#) că Rusia va fi acceptată ca un membru cu drepturi depline în „clubul Aliaților”. Timpul a trecut. Insași satisfacția lui Putin față de reticența Aliaților de a recunoaște Rusia un partener egal și de a o invita să adere la NATO a crescut, alegând să transforme Rusia dintr-un partener într-un huligan.

Cum se manifestă din 2008 încoace frustrarea și huliganismul lui Putin? Prin tentativele continue de a [reseta el însuși](#) momentul din 1997, atacând Georgia și bombardând Ucraina. Doar așa consideră liderul de la Kremlin că va obține o afacere mai bună de la statele occidentale decât cea din 1997, **pe care au semnat-o chiar rușii.**

Numai că V. Putin uită să menționeze miliardele primite de la cândva apreciații parteneri occidentali ai Rusiei, ascunzând sub preș ipocrizia proprie. El refuză să spună că, în fapt, **aliații NATO nu au înșelat Rusia, ci au cumpărat-o. Iar pentru că liderii politici ruși nu au avut perspicacitatea și capacitatea să negocieze o afacere convenabilă lor, acum fostele state URSS joacă zilnic „ruleta rusească” întrebându-se cine urmează pe lista bătașului rus.**